

eigen verkiezing. Doch de soldaat, die met zijn regiment gedrongen wordt naar de eene of andere plaats, heeft zich te voegen in het kader van het geheel. Om der wille van het Vaderland.

En zoo is het immers ook in de strijdende kerk. Het sociaal karakter van het geloof eischt heiligen gemeenschapszin, die niet alleen de medegeloovigen zoekt, maar ook, in solidariteit, deel wil zijn van het geheel en zich voegen naar de regelen die dit oplegt. En dat niet in de eerste plaats uit eigenbelang, maar om Christus' wil. Trouwens, daarin ligt eigenlijk ook de voorwaarde voor gezonden geloofs-groei. Het schijnt zooveel vrijer en frischer, in het zelf gekozen gezelschap bevestiging van zielsbehoeften te zoeken. Maar in werkelijkheid dreigt hier het doodelijk gevaar van individualisme. Ware christelijke vrijheid kan alleen diepe wortelen slaan in den bodem van een wel geordend, kerkelijk gemeenschapsleven.

In het diepzinnig apostolisch woord: „gij zijt door éénen Geest tot één lichaam gedoopt“ smelten hier gezag en vrijheid saam tot hooger harmonie.

T. FERWERDA.

De artikelen van Ds. Huismans.

Van Ds. Huismans kwam thans het volgende schrijven in:

Aan Dr. de Moor.

Gij hebt het dus wel gezegd: „In het lied der gemeente alleen het Woord Gods“.

Niet in het Gezangenrapport, maar dat heb ik ook niet geschreven. En ik verbaas mij, dat gij, na blijkbaar „De artikelen van Ds. Huismans“ nog eens overgelezen te hebben, nu nog schrijven kunt:

„Ds. Huismans schreef over de behandeling ter Synode“.

Dat deed ik juist niet. Dat kon ik niet. De Acta waren nog niet eens verschenen.

Maar ik doelde op uw N.-Holl. Kerkbode-artikel, na het zekerheidsalve vooraf nog eens nagelaten te hebben.

De verwarring is dan ook niet aan mijn kant, maar aan uw kant.

Het was de eerste maal in mijn krantenschrijversleven, dat ik een afstraffing kreeg over slecht lezen.

Ik kan ze ook ditmaal afwijzen en zelfs retourneren. Dit laatste doe ik niet.

Ik ben tevreden met een streep door dit „debet“.

Maar gij moet de streep trekken, want gij hebt de rekening geschreven.

S. HUISMANS.

Niets ware ons liever dan het halen van een streep door deze rekening. Maar dan zou ze toch eerst betaald moeten zijn, want Ds. Huismans wenscht natuurlijk geen kwijtschelding.

Het eerste deel mijner rekening is echter door het bovenstaande allerminst verreffend. Indien Ds. H. het artikel van 29 Oct., waaruit ik citeerde, naleest, zal hij moeten erkennen, dat de vergissing bij hem en niet bij mij ligt; want dat gaat geheel over de behandeling van de Gezangenquaestie ter Synode. Het was juist mijn bezwaar, dat Ds. H. schreef zonder uit de Acta ingelicht te zijn over den gang van zaken.

Het tweede deel mijner rekening, de klacht behelzende over het persoonlijke en kwetsende van zijn schrijven, kan ik nog minder als betaald beschouwen, want in het bovenstaande (het doet mij leed, dit te moeten constateeren) zegt hij in ant-

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Apologie en Natuurwetenschap.

I.

De apologie (geloofsverdediging) neemt onder ons, Gereformeerden, geen belangrijke plaats in. Misschien is dit voor een deel wel toe te schrijven aan een reactie tegen de opvattingen van sommige Nederlandsche theologen uit het midden der vorige eeuw, die welhaast de geheele wetenschap der godgeleerdheid tot een apologie wilden inkrimpen. Maar wat ook de oorzaken mogen zijn, het blijft een feit, dat de apologie bij de Gereformeerden in ons vaderland de laatste halve eeuw vrijwel op den achtergrond geraakt is.

Nu moeten we er ons wel rekenschap van geven, wat het doel der apologie is. Wanneer we spreken van een verdediging der christelijke religie, ontstaat er zoo gemakkelijk misverstand. De apologie wil niet de waarheid der christelijke religie bewijzen. Dat kan zij ook niet. Het beste bewijs voor de waarheid der christelijke leer is de Heilige Schrift zelf en de godzalige levenswandel der Christenen. Maar de apologet moet zich ten doel stellen de tegenstanders der christelijke religie te weerleggen en dat wel met argumenten, die ontleend zijn aan de algemeene menschelijke ervaring en het logisch denken, dus kortom aan de wetenschap.

Jezus werd in deze wereld geboren als „een teeken, dat widersproken zal worden“ (Luc. 2:34) en waar de gekruisigde Christus gepredikt werd, daar was Hij „den Joden eene ergernis en den Grieken eene dwaasheid“ (1 Cor. 1:23). Zoo werd dan ook reeds van de vroegste tijden af van de Christenen getuigd: „want wat deze sekse aangaat,

woont op wat ik daarover heb geschreven... niets!“

Hoe kan ik dan quitteeren bij gebrek aan betaling of bij aanbidding van ondeugdelijke betaalmiddelen?

De M.

(Wij meenen niemand onrecht te doen, wanneer wij hiermede de discussie sluiten. Red.)

Overtuigingsmoed.

In „Bergopwaarts“ kwam weder een ingezonden stuk van „De Veertiende“ voor.

Het draagt tot opschrift: „Malcontenten onder de Geref. predikanten.“

Eerst spreekt het over de critiek op het Getuigenis der Synode, welke zich in het begin schuchter, later vrijmoediger uitte.

En het oordeelt:

Die critiek kwam van de malcontenten. Zijn die malcontenten Netelenbossianen? Of Wissianen? Denken zij over alle punten gelijk? Ik geloof het niet, maar wat zij gemeen hebben is d.t. dat zij, de een luider dan de andere, klagen over het „gezagsgedoe“, dat tegenwoordig opgeld doet, over den hieldelozen, onchristelijken toon, die in de kleine kerkelijke pers beluisterd wordt, over den schotel met kolokwinten, die ons elke week wordt voorgezet.

Zij zijn het, die doleeren, niet over de Schrift, die zij hebben leeren kussen, niet over de belijdenis, die zij onderteekenen, niet over de plaatselijke Kerk, die zij dienen, maar omdat de hieldeloosheid haar triomfen viert en de teeders, welwillende toon wordt gemist.

Maar dan richt de schrijver zich tot mij persoonlijk en stelt mij een tweetal vragen.

En nu heb ik een woordje aan Dr. Hepp. Hij nam in „De Reformatie“ mijn artikel bijna geheel over. Waarom liet hij den kop weg, de oorzaak, waarom „de dertien“ zich schuil blijven houden? Zou het niet de vrees zijn, dat hun terstond het etiket „ethisch“ op het voorhoofd wordt gedrukt? Ik beloof u, zoo spoedig de ketterijacht tot het verledene behoort, kom ik voor het voetlicht. Dr. Hepp deelde mij niet in bij de tollenaars en zondaren en sloeg mij niet met den grooten ban. Hij staat er te hoog voor, — maar de anderen?

Gij kent toch de prachtige rectorale oratie van Prof. Hugo Visser: „Van den eeuwigen Vrede tusschen Wetenschap en Religie“ en ik vraag u, was het niet uw goedkeuring, dat uw mederedacteur Dr. H. W. van der Vaart Smit, deze oratie aan een dwaze felle critiek onderwierp, die alle porren te buiten ging? Dr. Smit... tu Brutel! Laat mij u zeggen, geachte collega, dat ik mij in mijn moeilijk leven koninklijk heb verheugd, toen ik in Sept. j.l. in het verslag van de rede bij de overdracht van het rectoraat uitgesproken, deze geestige woorden las: „Zie“, zei Dr. Abraham, „daarboven in het galmgat zit een groote uil als een wachter op Zions muren, en moeizaam opent hij de oogen voor het licht des daags.“

Zoowel op het een als op het ander zou ik met het grootste genoegen willen antwoorden, indien de schrijver slechts zijn vizier opende en zijn naam noemde.

Maar dat is bij mij voor gedachtenwisseling werkelijk conditio sine qua non.

Overigens zou ik willen opmerken: vergist hij zich niet in mij?

ons is bekend, dat zij overal tegengesproken wordt“ (Hand. 28:22). Vooral aan de wetenschap, hetzij dan ware of schijnwetenschap, heeft men steeds argumenten ontleend om de Christelijke leer te bestrijden. Hiertegen moet de apologet positie kiezen. Hij tracht de bewijsgronden van zijn tegenstander te ontzenuwen. Hij toont aan wat in de beweringen van zijn bestrijder werkelijke wetenschap, ware kennis is en wat slechts onderstelling of phantasie is.

Wanneer een beoefenaar der wetenschap, zonder met God te rekenen, een wijsgeerig systeem opbouwt en beweert, dat dit een oplossing geeft van alle wereldraadselen, dat het het Christendom op zijde zet en in waarde overtreft, dan zal de christelijke apologie dit filosofisch stelsel nauwkeurig bestudeeren en daarna onderzoeken, of het den toets der kritiek kan doorstaan. Zij zal nagaan, of het feitenmateriaal betrouwbaar en de conclusies gewettigd zijn, zij zal onderzoeken, of de verschillende deelen van het stelsel niet met elkaar in strijd zijn en het geheel toetsen aan de wetten der logica, en dan zal zij er het ontleedmes der kritiek in zetten, en zoo noodig, het geheele systeem uiteenrafelen, tot er niets van is overgebleven.

Het spreekt vanzelf, dat de apologie naar haar methode en naar haar inhoud rekening moet houden met de ontwikkeling der wetenschap. Telkens heeft zij weer met andere bestrijders van het Christendom te doen. De tactiek en de strijdmiddelen van haar tegenstanders veranderen voortdurend. Daarom moet de apologet een open oog hebben voor de behoeften en de noden van den tijd, waarin hij leeft, en daarmede terdege rekening houden.

In de eerste eeuwen had de christelijke apologie

Ik liet mij waarlijk over zijn handelwijze niet verschoonend uit.

Natuurlijk maakte ik onderscheid tusschen zijn standpunt en zijn manier van strijden.

Zijn standpunt kan ik niet voldoende beoordeelen, omdat het uit de enkele regels, welke hij daarover schreef, niet duidelijk genoeg voor mij staat. Maar zijn strijdwijze mag ik niet anders dan onvoorwaardelijk afkeuren.

Er spreekt gemis aan overtuigingsmoed uit.

Hij belooft voor het voetlicht te komen, zoodra de ketterijacht een einde neemt.

En nu valt het zeker niet te ontkennen, dat tegenwoordig de atmosfeer in onze kerken electrisch geladen is.

Maar behalve de vraag: aan wien de schuld? rijst hier ook de andere: gaat de waarheid niet bovenal?

Gij, die uzelf aandient als „de veertiende“, gij zijt er vanzelf van doordrongen, dat gij de waarheid voorstaat. Maar behoeft gij u dan voor de waarheid te schamen?

Gij staat naar uw meening dicht bij Dr. Geelkerken en Ds. Vermaat.

Doch zij maakten fier en frank hun naam bekend. Waarom gij dan niet?

Moet uw voorstel, dat Dr. Geelkerken het initiatief zal nemen tot het beleggen van een vergadering met malcontente Geref. predikanten niet den droeven indruk maken, dat gij een ander de kastanjes uit het vuur wilt laten halen en zelf voor loopig buiten schot blijven?

Waarom neemt gijzelf het initiatief niet?

Hebben profetische figuren ooit den anonymus gespeeld?

Gesteld al, dat gij om uw overtuiging zoudt worden bemoeilijkt, is uw overtuiging u dat niet waard?

Waarom haar geweld aangedaan door de halfslachtige positie, welke gij totnogtoe innaamt?

Zie, waarde collega, een van de voornaamste eischen voor een gezond kerkelijk leven is wel deze, dat wij elkander heerlijk oprecht in de oogen zien.

En met onze volle persoonlijkheid voor onze overtuiging durven uitkomen.

HEPP.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De opvoedkundige betekenissen van de N. C. S. V. voor den Gereformeerden Student.

I.

De quaestie „Gereformeerden en N. C. S. V.“ is zeer veelzijdig en de talloze debatten in de laatste jaren in en buiten de studentenwereld hierover gehouden, waren dan ook bijna zonder uitzondering verward.

‘t Is mijn bedoeling niet de vraag opnieuw aan de orde te stellen, hoewel ze naar mijn vaste overtuiging, ook na het synodebesluit, nog niet opgelost is.

Maar één punt, dat én in het referaat van Ds. Boersma, én in het rapport der commissie, zoo wel als in de conclusies der synode, geheel niet ter sprake is gekomen, wilde ik toch gaarne nog even belichten.

In alle drie wordt gesproken van waardeering van het goede door de N. C. S. V. gewerkt. Deze post zal wel niet pro memoria zijn uitgetrokken,

vooral den kamp te voeren tegen de Hellenistische filosofie, de Grieksche wijsbegeerte en het is genoegzaam bekend op welk een uitnemende wijze de kerkvaders zich van deze taak gekwetend hebben. Daarna, in den tijd der kruistochten en in de Middeleeuwen moest deels tegen de Joodsche leer, deels tegen den Islam gestreden worden. In deze periode zijn verscheidene apologetische werken geschreven, die ook thans nog wel van beteekenis zijn.

Daarna bracht in het begin der zestiende eeuw de renaissance een groote omkeer te weeg. Er woei een frissche wind door geheel Europa. Maar de nieuwe geestesstroomingen brachten ook hunne bezwaren en hunne gevaren met zich. Met den opbloei der wetenschap en de herleving van de studie der klassieken ging vaak een al te groote waardeering der heidensche filosofie gepaard. Tegen deze geestesgesteldheid, die in de geschiedenis den naam van humanisme gekregen heeft, moesten de christelijke geleerden en met name ook de kerkherformers, in woord en geschrift positie kiezen.

Later in de zeventiende en achttiende eeuw, droeg de strijd tusschen geloof en ongeloof weer een heel ander cachet. Men noemt dezen tijd wel eens de filosofische eeuw. In deze periode hebben de bestrijders van het Christendom hun wapens gezocht in het tuighuis der nieuwere wijsbegeerte. Deze filosofie droeg echter in den regel een deïstisch karakter. Men wilde God desnoods nog erkennen als Schepper, maar als Onderhouder der wereld werd hij geloofd. Gods voorzienigheid paste niet in het wijsgeerig systeem. Tegen dit deïsme hebben vele christelijke apologeten met kracht hun stem verheven.

W. J. A. SCHOUTEN.